Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Systeem, Kwaliteit en Keten
d.d. 22 november 2018

HOOGHEEMRAADSCHAP DE STICHTSE RIJNLANDEN

CONCEPT

	Onderwerp	*Advies / conclusie*
		Aanwezig: mevrouw H.A. van Dam (WN) de heer J. van der Heijden (WN) de heer H.A. Rutjes (WN) de heer S. Groenendijk (VVD) mevrouw K. Varenhorst (VVD) de heer Th. de Roos (CDA) de heer F.J. van Bork (PvdA) de heer J.G.M. Reerink (PvdA) mevrouw E.I. Korteweg (PvdD) de heer A. Travaille (PvdD) de heer E. Verkaik (W@I) de heer E.W. ten Heuw (CU) de heer C. Dieperink (AWP) de heer A.J.H. de Beaufort (LNE) de heer W. Kooy (LNE) de heer C.P. Bruggink (LNE, voorzitter) mevrouw J.A. Otterman (WN) en de heren L. de Groot (LNE), C.G. Jansen op de Haar (PvdA) en B. de Jong (CDA) (hoogheemraden) de heer C.J. Vos (secretaris) de heer P.R.F. Verhoeven (notulist) Gasten: de heer W. van der Giessen (Rekenkamercommissie) en mevrouw M. Poolman (Bureau Team) Ambtelijk aanwezig: de heer R.S.P. Plaizier (agendapunten 2.1 en 3.1) mevrouw C.A. van Ackooij (agendapunt 2.2) de heer M. Jongens (agendapunt 2.4) de heer C. van Naarden (agendapunt 2.5)
1. OPENING EN VASTSTELLING AGENDA		
		Opening De voorzitter opent de vergadering om 19.30 uur en heet iedereen welkom, in het bijzonder de mensen die komen inspreken. **Agenda** Op voorstel van de voorzitter komen eerst de insprekers aan het woord, waarna de betrokken stukken in een gewijzigde volgorde behandeld worden: 2.2: de legger, 2.1: de vaststelling van de keur en 3.1: de beleidsregels van de keur. Met deze aanpassingen wordt de agenda vastgesteld.
	Insprekers	Inspreker 1 over keur en legger primaire keringen. De heer A. Kester (LTO) heeft bij Wijk bij Duurstede een melkveebedrijf en spreekt ook namens de andere boeren aan de dijk. Volgens de legger mag er straks geen beweiding en bemesting meer plaatsvinden op berm en talud van de dijk, iets wat afwijkt van de huidige praktijk die in 2012 met het waterschap is afgesproken. De boeren willen dat zo houden. De tekeningen kloppen ook niet altijd. Ze vinden dat het waterschap zorgvuldig en terughoudend hoort om te gaan met hun eigendom. Verder menen de boeren dat ze door het profiel vrije ruimte erg beperkt worden in de bedrijfsvoering. Daarom zien ze dat profiel na de planningsfase graag weer opgeheven, wat voor boeren én waterschap voordeliger zal zijn. - De heer De Roos (CDA) vraagt hoe de dijk beweid wordt. De heer Kester zegt dat beweiding met schapen wel is toegestaan, maar dat het hier gaat om koeien en jongvee.

		- De heer Kooy (LNE) vraagt hoe belangrijk het is om de oude afspraken te handhaven. Is verandering dan nooit mogelijk? De heer Kester stelt dat geen bemesting de grond zal verarmen en dat de boeren dan gedwongen worden mest af te voeren, wat ook meer zal kosten. - De heer Kooy vraagt hoe groot het bewuste stuk grond is in verhouding met de oppervlakte van de bedrijven zelf. De heer Kester weet dat niet: dat verschilt van bedrijf tot bedrijf. - De heer De Roos (CDA) leest dat het waterschap bestrijdt dat de beschermingszone gewijzigd is. De heer Kester zegt dat het gesprek toen voornamelijk ging over de oppervlakte, maar dat de vraag ook was waarom men een zone in stand zou houden, als die geen functie meer heeft. - De heer Rutjes (WN) wil weten of het hier gaat om een vastgestelde regel die in de nieuwe keur veranderd is. Dat weet de heer Kester niet, wel dat de nieuwe regel afwijkt van de huidige praktijk. - De heer Dieperink (AWP) vraagt zich af of de huidige praktijk dan gedoogd werd. De heer Kester ontkent dat: het was een wederzijdse afspraak tussen boeren en waterschap. Inspreker 2 over de legger primaire keringen. De heer H. den Boer, bewoner van de dijk bij Lopik, meent dat hij zeer laat te horen kreeg dat er een dijkversterking kwam. Voor hem betekent het dat de dijk dichterbij zou komen en dat het profiel vrije ruimte vlak achter zijn woning zou lopen. Hij zou voor alles toestemming moeten vragen en de woning zou minder waard worden. Als de situatie inderdaad blijvend verandert, moet daar toch wel financiële compensatie tegenover staan. Inspreker 3 over keur en legger. De heer F. Bos uit Lopikerkapel heeft al een zienswijze ingediend (20), maar die is in het inspraakrapport niet goed verwoord. Communicatie met het waterschap gaat ook moeizaam. Het kantonderhoud door het waterschap is niet goed. De watergang achter zijn huis is tijdens de ruilverkaveling overgedragen aan het waterschap, maar hij is verantwoordelijk gebleven voor het onderhoud. Dat noemt hij onjuist. Over de belasting van zijn grond wil hij meer kunnen zeggen. - De heer Travaille (PvdD) vraagt waarvoor de heer Bos nu verantwoordelijk blijft. De heer Bos antwoordt dat hij nog steeds verantwoordelijk is voor het onderhoud van twee weteringen. - De heer De Roos (CDA) kent het gebied ook. Als het waar is wat de inspreker beweert, zal dat voor veel meer agrariërs in het gebied moeten gelden. Inspreker 4 over keur en legger. De heer G. van Bemmel stelt dat het waterschap spreekt van aangelanden, waar eerder eigenaren bedoeld werden. Het waterschap heeft eigendom en onderhoud overgenomen, maar spreekt bewoners nog steeds aan op dat onderhoud. Dat vindt hij onbegrijpelijk. Nu staat er in het ontwerp van de legger dat bestaande afspraken gaan boven het in de legger gestelde. Hij vraagt zich af wat het waterschap onder waterberging verstaat en waar in de legger ecologisch onderhoud voor een deel van de sloot is geregeld. Ten slotte: in de brief van 7 november staat dat er geen bezwaar mogelijk is tegen de vaststelling. Betekent dat dat het nu de laatste gelegenheid is om bezwaar te maken? *Hierna volgt agendapunt 2.2.*
2. STUKKEN TER ADVISERING		
2.1	Definitief vaststellen Keur Hoogheemraad schap De Stichtse Rijnlanden 2018	*Volgt op agendapunt 2.2.* De voorzitter vraagt de vergadering om samen met de keur ook de beleidsregels voor de keur mee te nemen. *Eerste termijn* De heer De Roos (CDA): • Vindt het stuk belangrijk, maar moeilijk te doorgronden. Hoopt dat er evaluatiemomenten ingebouwd zullen worden. Ziet dat bij dit stuk veel overheidsinstanties gereageerd hebben met zienswijzen, maar dat niemand komt inspreken. De heer Dieperink (AWP): • Spreekt van een heldere systematiek die aan de keur ten grondslag ligt. Begrijpt dat het hele systeem voor de burger gedigitaliseerd is, en zou willen weten wanneer dat wordt geëvalueerd. Bij zo'n evaluatieronde moet ook vanuit het perspectief van de schouw

gekeken worden hoe het systeem functioneert.

De heer Verkaik (W@I):
- Zag dat bij de ingediende zienswijzen veel bezwaren zijn gemaakt tegen de legger oppervlaktewater. Die komen waarschijnlijk later.
- Ziet hier een totaal nieuwe weg, die hijzelf wel voorstaat. Twijfels zijn niet nodig: het wordt later wel duidelijk hoe alles uitwerkt.

De heer Van Bork (PvdA):
- Wil allereerst college en ambtelijk apparaat complimenteren met dit Herculeswerk.
- Betreurt wel dat de waterkwaliteit niet is meegenomen. Zijn fractie vindt dat heel belangrijk en had hier graag een opening gezien.
- Met de invoering zal er overlap ontstaan met de Omgevingswet: er moet een waterverordening komen en de vraag is hoe die zich gaat verhouden tot de keur.
- Mist een spiegeling aan Rijnland, waar een 'ja, mits'-systeem al functioneert. Voor enig inzicht in de praktische werking was een notitie over Rijnland wel handig geweest.
- De keur doet een beroep op de samenleving om aan de slag te gaan met die keur. Dan moet er vanuit college of organisatie een programma komen om de maatschappij ervan te doordringen dat er een nieuwe keur is, die heel anders werkt dan men gewend is. Datzelfde geldt ook voor de handhaving en de schouwmeesters van wie goede sociale vaardigheden gevraagd zullen worden. Hoe gaat het waterschap hun omscholing aanpakken?
- Ziet bij deze keur behoorlijk wat invoeringskosten voor zich aan voorlichting, scholing en wat niet meer. Hoeveel geld hiervoor nodig is, is onbekend.

De heer De Beaufort (LNE):
- Kan aansluiten bij de lof die de heer Van Bork heeft geuit. Vraagt zich af welke personele consequenties er zijn, met daaraan gepaard de financiële. Heeft het college daar een beeld van of is dat af te leiden uit zo'n verhaal bij Rijnland? Weet het bestuur dan wel wat het gaat goedkeuren?

De heer Travaille (PvdD):
- Spreekt van een bijzondere prestatie, wat het waterschap bereikt heeft, maar er zijn enkele kanttekeningen.
- Vindt het jammer dat waterkwaliteit niet geheel is meegenomen. Begrijpt de argumenten, maar integreren was hier beter geweest. Er zijn genoeg andere onderwerpen die ook met hogere wetgeving te maken hebben.
- Goed dat flexibiliteit is ingebouwd voor tussentijdse aanpassingen, bijvoorbeeld als blijkt dat natuurbelangen niet volledig beschermd worden, vanuit het 'ja, mits'-regime. Natuurbelangen worden minder goed geborgd, als er alleen wordt ingegrepen wanneer mensen in verzet komen. Die fundamentele keuze voor het 'ja, mits'-regime is vrijwillig. Het enige waterschap dat ook die keuze heeft gemaakt, is Rijnland. Zijn fractie is niet tegen innovatie, maar ziet niet goed hoe dat regime de waterschapswerken en doelen beter gaat beschermen.
- Vraagt of de compensatieverplichting voor het verharden bij bouwwerken gehandhaafd kan blijven. Is die regeling zo aan te passen dat die wel uitvoerbaar is?

De heer Ten Heuw (CU):
- Heeft ook complimenten voor het stuk. Van de verordenende bevoegdheid van het bestuur blijft het bepalen van de doelcriteria over. Het is aan het college die met algemene regels in te vullen. Het lijkt goed als het college het bestuur informeert als nieuwe algemene regels het levenslicht zien. Zo kan het bestuur blijven volgen hoe het college invulling geeft aan de ruimte die het van het bestuur krijgt.
- Merkt op dat in besluitpunt 3 de intrekking van de van kracht zijnde keur gedelegeerd wordt aan het college, maar het wijzigen van verordeningen valt onder het delegatieverbod. Het besluitpunt is dus niet helemaal juist. De oplossing zou kunnen zijn in de nieuwe keur op te nemen dat de huidige keur komt te vervallen als de nieuwe keur in werking treedt.

De heer Van der Heijden (WN):
- Dankt voor het vele verrichte werk en sluit zich aan bij de opmerkingen van PvdA en PvdD over het niet opnemen van de waterkwaliteit.
- Zijn fractie vraagt wel hoe de invoering van het 'ja, mits'-principe in de praktijk gaat uitwerken. Hoe worden de nieuwe regels toegepast en wat betekent dat concreet voor alle besluiten die het waterschap neemt, wat zijn de gevolgen voor de ecologische kwaliteit van het water? Na twee of drie jaar is een evaluatie op dit punt zeker noodzakelijk.
- Bij artikel 5.1 lijkt het zo te zijn dat de schouw alleen mogelijk is, als die van tevoren is aangekondigd. Handhaving zou alleen mogelijk zijn na een aankondiging van tevoren?

- In artikel 5.2 lijkt het erop dat de verwijzing niet goed is, maar hij heeft al de toezegging gekregen dat dat wordt uitgezocht.
- Hem viel op dat bij de inspraakstukken geen zienswijze was van de Natuur en Milieufederatie. Van ambtelijke zijde hoorde hij dat de federatie wel gevraagd was te reageren. Misschien kan het college een volgende keer op andere wijze een reactie uitlokken.

Mevrouw Varenhorst (VVD):
- Herinnert zich nog de thema-avond waarop de keur werd gepresenteerd en waar het bestuur een beetje kon proeven van wat er allemaal nieuw was. Haar fractie was onder de indruk van het vele werk dat verzet was. Een compliment waard.
- Ziet nog niet de efficiency-verhogende effecten van de deregulering terug in de tarieven en in de handhaving. Daar maakt de VVD zich een beetje zorgen over. De regels die wel blijven, moeten strikt gehandhaafd worden, zeker als van de geboden handelingsvrijheid een te ruim of oneigenlijk gebruik gemaakt gaat worden.

Beantwoording
De heer De Groot:
- Dankt voor de complimenten en belooft ze door te geven aan de organisatie. Het was ook monnikenwerk geweest. De enige voorganger met het 'ja, mits'-principe, Rijnland, heeft al een evaluatierapport. Dat zal het college aan het bestuur beschikbaar stellen.
- Het waterschap wil graag samen met de mensen dingen doen, kijken waar welke verantwoording moet liggen en vooral niet te veel overbodige regels geven, die al voor zichzelf spreken of zelfs schade kunnen berokkenen aan het werk. Het waterschap wil zo de procedures makkelijker maken.
- Wat de wijzigingen in totaal gaan kosten is nog niet duidelijk. Er is al ambtelijk werk verricht. Het beheer wordt gemakkelijker. Voor de burger komt er een digitaal loket, waar hij kan zien onder welke voorwaarden hij geen vergunning hoeft aan te vragen. Er hoeft alleen een melding te komen. Wat risicovol is voor het watersysteem of voor de veiligheid, moet wel een vergunning krijgen.
- De vierjaarlijkse schouw wordt altijd aangekondigd. Daarnaast is er handhaving, waarvoor nu mensen worden opgeleid. Die mix zal goed werken, maar er kan altijd nog wel een beleidsregel zijn die niet helemaal juist is geformuleerd. Daarom is de werkverdeling ook zo dat het bestuur de grote lijnen – hier de keur – vaststelt, en dat het college de beleidsregels doet en die ook communiceert met het bestuur.
- Over enkele jaren zal er zeker een evaluatie zijn. Dan nadert ook de invoering van de Omgevingswet.
- Bij deze verandering in optreden is contact met het publiek van levensbelang. Er verschijnen daarom plannen voor implementatie en communicatie.
- Hij begrijpt de vraag of de vrijheid die de burgers krijgen, schadelijk zal zijn voor de natuur. Dat is zeker een punt voor de evaluatie. Hij vindt na een jaar een volledige evaluatie te vroeg, zoals de heer Travaille voorstelde. Wel acht hij het mogelijk om eind 2019 een briefing te doen aan het bestuur, met daarin een verslag over hoe de implementatie is verlopen en – ter vergelijking – de evaluatie die Rijnland heeft gedaan.

Tweede termijn
De heer Van Bork (PvdD):
- Weet dat De Stichtse Rijnlanden in het kader van de Omgevingswet een waterverordening moet maken. Daarin zit ook een verhaal over waterkwaliteit. Had daarom verwacht dat in de keur ook al waterkwaliteit aan de orde zou komen. Wanneer komt die waterverordening dan?

De heer Verkaik (W@I):
- Voelt er ook voor dat de heer De Groot regelmatig de voortgang van de invoering aan het bestuur bekendmaakt. Hoopt dat het college, indien nodig, dan ook gelijk met wijzigingsvoorstellen komt.

De heer Dieperink (AWP):
- Denkt dat het wel zin heeft om nu al te beginnen met het ontwerpen van een evaluatiekader en die volgend jaar aan het bestuur voor te leggen. Daarin moet zeker de waterkwaliteit worden meegenomen.

De heer De Roos (CDA):
- Vraagt zich af hoe keur en Omgevingswet zich tot elkaar verhouden. Het waterschap heeft

		met de keur al veel werk verricht. Profiteren daar straks de andere waterschappen van? De heer Ten Heuw (CU): • Wijst nogmaals op de verkeerde formulering van punt 3 in het collegevoorstel. • Hoort graag wanneer het college de algemene regels veranderd heeft. De heer Travaille (PvdD): • Had in eerste termijn gesproken over de versoepeling van de compensatieverplichting, die ingaat tegen de doelstellingen waar het waterschap aan werkt. *Beantwoording* De heer De Groot: • Belooft de redactie punt 3 na te kijken. • Hecht belang aan de evaluatie. Eind 2019 is er een eerste korte evaluatie met een voorstel hoe de evaluatie op langere termijn wordt ingericht. • Stelt dat toen de keur aan wijziging toe was, er voor het college twee mogelijkheden waren. De eerste keuze was: wachten totdat de Omgevingswet er is en dan bij de keur een omgevingsverordening toevoegen. Die wachttijd kon dan wel eens heel lang worden. De tweede mogelijkheid was zelf de keur al volgens de nieuwe manier van werken in te richten. Als er dan aanpassingen nodig waren, kon het college die snel doen en het bestuur daarover inlichten. • Meldt dat de verruiming van de watercompensatie vooral plaatsvindt in het landelijk gebied, niet in het stedelijk gebied. Het gaat daar vooral om de hoeveelheid oppervlaktewater. Die wil men niet verminderen en de afstroomsnelheid is geen groot probleem. De voorzitter constateert dat de vergadering behoefte heeft aan verdere bespreking tijdens de algemene vergadering. *Hierna volgt agendapunt 3.1.*
2.2	Wijziging Legger primaire waterkeringen	*Volgt op agendapunt 1.* *Eerste termijn* Mevrouw Varenhorst (VVD): • Krijgt het idee dat het effect van de bestemmingsplannen ten opzichte van particulier eigendom op enkele punten niet erg duidelijk is. Wil meer informatie over de sterkte van dat instrument en over de grondslagen voor het absolute verbod tot bouwen. De heer Rutjes (WN): • Sluit zich aan bij de vraag van de VVD. • Hoorde van de eerste inspreker dat de tekeningen misschien niet kloppen. Is benieuwd of zoiets ook wordt meegenomen en eventueel veranderd. • Wil graag een reactie van de hoogheemraad op de uitspraak dat er in veel gevallen sprake is van waardedaling. • Maakt uit de inspraakbijdragen en de zienswijzen op dat sommige punten geen deel uitmaken van de legger en niet horen bij de besluitvorming over de legger. Die punten zijn wel relevant, want niet altijd duidelijk. De betrokken bewoners hebben wel recht op een duidelijke uitleg en een goed gesprek met het hoogheemraadschap. De heer Ten Heuw (CU): • Stelt dat het inspraakrapport de indruk wekt dat gebruikers/eigenaren van percelen geen schade kunnen lijden bij het vaststellen van de legger. Volgens hem is het zo dat gebruiksbeperkingen gelden vanaf het moment dat zonering op een deel van een perceel wordt gelegd. Op dat moment kan waardevermindering ontstaan. Dat heeft aanpassing nodig in het inspraakrapport en eigenaren moet erop gewezen worden dat er compensatie mogelijk is, als percelen in de zonering van de dijken terechtkomen. • Vraagt wat er ontbreekt in de reactie op de zienswijze van de heer Bos. De heer Travaille (PvdD): • Heeft de laatste inspreker horen vragen wat ecologisch onderhoud precies is. Herinnert de vergadering eraan dat een motie is aangenomen die ongeveer over dit onderwerp gaat. Die zou mooi een plek kunnen krijgen in deze legger. De heer De Beaufort (LNE): • Wacht de antwoorden op de reeds gestelde vragen af. Zijn fractie realiseert zich dat het

entameren van een groot project kan betekenen dat een gebied zeker vijf à tien jaar op slot gaat. Daarmee moet het waterschap zorgvuldig omgaan, want als het op slot gaat, lijkt het of de overheid dictaat kan uitoefenen. LNE hecht eraan zoiets in gedegen overleg met de individuele eigenaren te regelen. Dan moet men kijken naar de concrete situatie en niet standaard reageren met een afwijzing. Goede onderbouwing hoort daarbij.

De heer Van Bork (PvdA):
- Was de vorige week bij Jaarsveld op de Lekdijk en realiseerde zich dat dit de dijk was die de bestaanszekerheid van de Randstad moest gaan waarborgen. Daarom is het verstandig om bij deze legger ook een helder juridisch kader neer te leggen voor wat wel en niet kan. Heeft de insprekers gehoord en is in het algemeen van mening dat voor mensen die schade lijden door dit soort maatregelen van de overheid, een planschaderegeling geldt. Daarvoor bestaan wettelijke kaders. Daarbinnen moet de afweging geschieden. Hier is zo'n helder juridisch kader. En die dijk moet de komende tien jaar aangepakt worden. Anders is het niet meer veilig voor de Randstad.

De heer Verkaik (W@I):
- Had gehoord dat het inloggen tijdens de terinzagelegging vaak niet mogelijk was. Wat is de mening van de heer De Groot daarover?
- Wil weten of die verboden vervallen als de Lekdijk klaar is.
- Hoorde ook van insprekers dat sommige watergangen niet onderhouden worden door de eigenaar. Hoort hierop ook graag een reactie.

De heer Dieperink (AWP):
- Meent aansluitend bij de opmerking van de heer Ten Heuw dat er sprake is van planschade, als er nieuwe restricties opgelegd worden op het gebruik langs de dijken. Het lijkt hem goed om in te schatten om hoeveel percelen en om welk gebruik het gaat en daarvoor financiële voorzieningen te treffen.

De heer De Roos (CDA):
- Noemt het niet gering wat er deze avond besproken wordt, de keur en de leggers die besproken worden en die straks in werking zullen treden. Het hele dossier is nogal ingrijpend en ingewikkeld. Het is terecht dat het bestuur nu vooral ingaat op de opmerkingen van de insprekers. Die hebben recht op een fatsoenlijk antwoord.
- Dringt aan op evaluatiemomenten gedurende de komende jaren, omdat omstandigheden en mogelijkheden kunnen veranderen.

Beantwoording

De heer De Groot:
- Zit met een dilemma. Deze vergadering worden de keur en de legger primaire waterkeringen besproken en niet de legger oppervlaktewateren, waar sommige insprekers op gereageerd hebben. Toch zal hij proberen daarover nu eerst wat te zeggen, al volgt de bespreking zelf later, waarschijnlijk volgend voorjaar.
- Heeft voor de beweiding op de primaire keringen ook gezocht op de tekeningen en kaartjes in de legger en gevonden dat daarop alles in orde was. Er zijn over beweiden afspraken gemaakt die gelijk zijn aan de oude, en het waterschap betaalt precies het bedrag dat nu in de legger staat. Er is geen verandering in de beweiding: in het algemeen mag er in het binnentalud gewoon geweid worden. In de vorige legger stond dat er 5 meter vanaf de teen op het vlakke gedeelte niet geweid en bemest mocht worden. Daar waren afspraken over gemaakt dat dat wel mocht, evenals in een flauw talud. Beweiding en bemesting is dus mogelijk op het binnentalud, behalve op het steile deel van het talud dat direct na de kruin komt. Daar mag alleen beweid worden met schapen. Wie het anders leest, kan nog een extra uitleg krijgen. Volgens hem is er geen verandering en is dit precies wat ook al eerder was afgesproken (en niet gedoogd).
- Waterstaatswerk en beschermingszone veranderen in feite niet in omvang. Het waterschap heeft een profiel van vrije ruimte ingevoerd om er zeker van te zijn dat de ruimte die maximaal voor de dijkversterking nodig is, vrij blijft. In de praktijk heeft het waterschap die vrije ruimte meestal binnen de grenzen van de beschermingszone gehouden en in de loop van de tijd kan verder onderzoek duidelijk maken dat bepaalde gronden voor de werkzaamheden toch niet nodig zijn. De beschermingszone zelf zegt iets over grote ingrepen als graven, leidingen leggen en munitieopslag, maar niets over bouwen. Daarvoor is het profiel van vrije ruimte. Daarom nodigt het waterschap ook iedereen die binnen de vrije ruimte iets wil doen (voornamelijk bouwen), nadrukkelijk uit om te komen praten. Dan

bestaat de kans dat de activiteit wel is toegestaan, tenzij de grond toch nodig zal zijn voor de dijkversterking (bijvoorbeeld voor piping).

- Planschade of waardevermindering kunnen pas ontstaan als er bouwplannen zijn. Als in die gevallen een stuk grond toch nodig blijkt te zijn voor de dijkversterking, is een procedure wegens planschade mogelijk en kan compensatie de uitkomst zijn. Daarin verschilt hij van mening met de heer Ten Heuw, die denkt dat de beperking zelf al schade kan opleveren. De term 'beschermingszone' bestond al. Daar is niets aan veranderd. Nieuw is het profiel vrije ruimte dat over de beschermzone heen gelegd is, waar het waterschap een oordeel geeft of bouwplannen door kunnen gaan. Wie een huis bij een dijk koopt, kan verwachten dat de dijk op enig moment aangepakt moet worden en dat op het grondbezit beperkingen rusten. Het profiel van vrije ruimte voorkomt nu dat er van alles in de zone gebouwd kan worden, op plekken die straks nodig zijn voor de dijkversterking. Het waterschap heeft juristen laten kijken naar de risico's op claims. Van de heer De Groot komt de toezegging dat die juristen op papier zullen zetten, wat precies het risico is op planschadeclaims.
- Enkele insprekers spraken over het onderhoud van watergangen. Die zaken worden geregeld in de legger oppervlaktewater. Daarin staat wie waar verantwoordelijk is voor het onderhoud van het oppervlaktewater, de kanten en voor het baggeren. Het kan zo zijn dat het onderhoud niet bij de eigenaar ligt, maar bij een aangelande. Die legger heeft ter inzage gelegen en er komen nog wat wijzigingen in. Het waterschap bekijkt nog of die opnieuw de inspraak in moet of dat hij in de gewijzigde vorm in de commissievergadering van januari besproken wordt. Dan is er ook weer een mogelijkheid tot inspraak. In deze vergadering valt daarover geen besluit.
- Wat ecologisch onderhoud betreft dient De Stichtse Rijnlanden zich aan de wet te houden. Er is een Wet Natuurbescherming met een gedragscode. Het waterschap wil graag een stimuleringsbeleid voeren met groen-blauwe diensten, het project 'Een levendige boerensloot' en samenwerking met landbouw en natuurbescherming. De legger is het wettelijke kader om het watersysteem op orde te houden, maar niet om de kwaliteit te verbeteren. Als de Omgevingswet wordt ingevoerd, gaat die opdracht tot kwaliteitsverbetering ook voor het waterschap gelden. Tot die tijd gaat het door met het stimuleringsbeleid.
- Nogmaals: het profiel van vrije ruimte houdt dus geen absoluut verbod op bouwen in. Het is wel een onderzoek tot beperking. Als de dijkversterking gereed is, verdwijnt het profiel van vrije ruimte niet automatisch. Het bestuur kan daarover beslissen. De Stichtse Rijnlanden beseft echter dat na voltooiing van de dijkversterking er over twintig, dertig jaar opnieuw een dijkversterking nodig is. De kennis over de dijk is tussentijds vergroot, dus wellicht dat hier en daar minder vrije ruimte kan volstaan. Die discussie komt weer terug bij het vaststellen van een nieuw profiel van vrije ruimte, maar het waterschap zal altijd zijn taak in de waterveiligheid willen borgen.
- De legger primaire keringen zal na de dijkversterking en eventuele verdere wijzigingen moeten worden aangepast. Voor die tijd is het zinnig de legger te evalueren.

Tweede termijn
Mevrouw Varenhorst (VVD):

- Stelt dat iedereen met een dijkperceel begrijpt dat er op een zeker moment wel iets staat te gebeuren, maar het moet ook duidelijk zijn binnen welke kaders het waterschap kan opereren. De burgers moeten weten wat zij van het waterschap kunnen verwachten, zodat daar ook over en weer over gesproken kan worden.

De heer De Roos (CDA):

- Denkt dat de insprekers tevreden naar huis kunnen gaan. Het probleem bij Amerongen is helder gemaakt, planschade wordt juridisch verder onderzocht, en de heren Bos en Van Bemmel zijn eigenlijk te vroeg en krijgen uitsluitsel in het voorjaar, als de legger oppervlaktewater aan de orde is.

De heer Van Bork (PvdA):

- Vraagt of ecologie en waterkwaliteit weer aan de orde zijn bij de legger oppervlaktewater of bij de Omgevingswet.

De heer Verkaik (W@I):

- Vindt de heer De Roos wel snel tevreden. Die heeft nog geen antwoord gehoord op het verzoek tot evaluatie. Begrijpt uit het verhaal dat het na voltooiing van de dijkversterking bijna onmogelijk is om daar nog te gaan bouwen. Er komt immers weer een nieuwe

		dijkversterking aan. Dat houdt toch een waardevermindering in van eigendommen langs de dijk. Het verschil tussen de waarde van bouwgrond en agrarische grond is zo groot dat een bouwstop zeker zal leiden tot planschade. Voor waterschap en betrokkenen zijn de financiële gevolgen groot. De heer De Beaufort (LNE): • Ziet een absolute bouwstop niet zitten. In het stuk moet expliciet komen te staan dat overleg altijd mogelijk is. Weet vanuit het verleden ook dat een nieuwe dijkversterking over dertig jaar hoogstwaarschijnlijk weer nodig is. *Beantwoording* De heer De Groot: • Vindt het profiel van vrije ruimte niet een erg ruim begrip; wie goed leest, ziet dat de keur ('ja, mits') ruimer is dan het profiel ('nee, tenzij'). Wie iets wil in de vrije ruimte, heeft bij voorbaat een 'nee' te pakken en moet in overleg met het waterschap om dat te veranderen. Begrijpt dat dat voor mensen soms een onbehagelijk gevoel geeft. Juristen hebben al gezegd dat dit een logisch gevolg is van het dicht bij de dijk wonen, maar er is nu de toezegging dat zij nog eens gaan uitrekenen wat risico en kans op planschade zijn. Die informatie zal bij de bestuursvergadering beschikbaar zijn. Het is aan het algemeen bestuur om uit te maken op welke manier het waterschap moet borgen dat dijkversterking op een goede manier afgewerkt wordt, zonder dat er nieuwe gebouwen afgebroken moeten worden. Er moet wel goed overleg zijn om vast te kunnen stellen of iemand recht heeft op schadevergoeding. Al kan het voor een betrokkene zuur zijn, het 'nee, tenzij' schept wel duidelijkheid. • Het waterschap zal niets doen bij de huidige bebouwing of bij verbouw, ook niet in het profiel van vrije ruimte. Wel zal het waterschap serieus controleren of nieuwbouw dijkversterking nu in de weg staat. Mogelijk is over tien jaar ook aan te geven welke ruimte voor de daaropvolgende dijkversterking nodig is. • In de keur en de legger legt het waterschap bestaand beleid vast. Over de ecologie gaan andere wetten. Als de Omgevingswet in werking treedt, zal dat ecologisch onderhoud ook onder de verantwoordelijkheid van De Stichtse Rijnlanden vallen, met daarbij een bruidsschat. De voorzitter heeft gehoord dat er nog een evaluatie komt, en dat juristen nog gaan kijken naar de juridische aspecten van planschade. Hij denkt dat wat de heer De Groot verteld heeft over wat er nu en in de toekomst met vrije ruimte gedaan kan worden, ook in het stuk kan worden verduidelijkt. Hij vraagt of dit punt als hamerstuk naar de algemene vergadering kan. De commissie wil het eventueel nog bespreken. *Hierna volgt agendapunt 2.1.*
2.3	Rekenkamer-commissie-onderzoek Quickscan Handhaving	*Volgt op agendapunt 3.1.* De voorzitter heet mevrouw Poolman van (Bureau Team) en de heer Van der Giessen (Rekenkamercommissie) hartelijk welkom. De heer Van der Giessen is verheugd in de vergadering aanwezig te zijn en de 'Quickscan handhaving' toe te kunnen lichten. Hij introduceert mevrouw Poolman, die als onderzoekster de quickscan heeft verricht. Uiteindelijk is de Rekenkamer verantwoordelijk voor het onderzoek, inclusief de aanbevelingen en conclusies. Het bestuursvoorstel bevat een samenvatting van het rapport, de aanbevelingen en een reactie van het CDA. De voorzitter geeft de commissieleden de gelegenheid om op het rapport te reageren. De heer Kooy (LNE): • Heeft met belangstelling kennisgenomen van het rapport. De zinvolle informatie werkte ook als wake-upcall. De gedachte dat bij handhaving alles goed zit, was dan misschien wel waar, maar dat is niet af te leiden uit de manier waarop het waterschap geïnformeerd is. Daar zit een fout in het systeem. De aanbeveling om op dat punt de handhavingsvisie te herzien is opvolgenswaardig, evenals het collegeplan om 'handhavingsvisie' om te dopen in 'nalevingsvisie'.

- Leest in de tweede aanbeveling dat de visie zo moet worden aangepast dat het bestuur goed geïnformeerd wordt, en tegelijkertijd dat enkele bestuursleden daar specifieke aandacht aan moeten besteden. Is dat niet dubbelop? Komt er voor de specifieke aandacht een extra commissie? En zo niet, hoe komt de informatie dan bij het bestuur terecht?

De heer Reerink (PvdA):
- Merkt dat werk van de Rekenkamer het bestuur op een steeds hoger kwaliteitsplan brengt.
- Ziet op pagina 2 van het voorstel een nawoord van het college staan op een brief die niet in het stuk zelf zit. Die brief hoort ook in het voorstel, met het nawoord daarachter.
- Op pagina 20 wordt gesproken over rapporteurs. Dat zou een inbreuk betekenen op het huidige systeem van werken in het waterschap. Er is nu een auditcommissie. Nadenken over het systeem van rapporteurs is misschien wel nuttig. Spreker meent dat er in het bestuur zeer verschillend over gedacht wordt.
- Op pagina 15 ziet hij een reactie van de provincie aan het college staan over hoe het met het waterschap gaat. Hij vindt dat die informatie ook bij het bestuur terecht hoort te komen. Voortaan wil hij van zoiets een afschrift krijgen.
- Op pagina 19 gaat het over de informatieverschaffing aan het bestuur. Dat gebeurt in het kort in de burap, maar het zou ook eens in de zoveel tijd op de agenda kunnen verschijnen.
- Vraagt zich af wat bijlage 1 met al die kleuren voor een bedoeling heeft.

De heer Verkaik (W@I):
- Ziet wat er allemaal tevoorschijn komt als de Rekenkamer met het bestuur in contact komt, wat er bijvoorbeeld achter bepaald beleid zit. Hij dankt daarvoor. Uit bijlage 1 blijkt dat het niet altijd goed gaat met de informatieverstrekking: het meeste is geel gekleurd. Het is goed dat de Rekenkamer alles op een rijtje zet.

De heer Dieperink (AWP):
- Heeft complimenten voor het stuk. Vraagt of de handhavingsvisie niet eens langs de kleuren van alle programma's gelegd kan worden, zodat aan de hand daarvan een programmaspecifieke handhavingsvisie te maken valt.

De heer De Roos (CDA):
- Spreekt van een goed rapport door de Rekenkamer.
- Eigenlijk is handhaving ambtelijk terrein. Het bestuur stelt beleidskaders op en de ambtenaren verzorgen de handhaving. De Rekenkamercommissie zegt dat het bestuur door het college te weinig wordt geïnformeerd. Hoe zou dat volgens haar dan beter kunnen?
- Wat handhaving betreft, mist hij een soort meldpunt of klachtenbureau voor de burger.

Mevrouw Varenhorst (VVD):
- Meent dat het rapport behoorlijk volledig is. Daar dankt zij voor.
- Vindt het geen goed idee om bestuursleden de handhaving te laten monitoren. Het is niet het bestuur dat moet halen. Het is het college dat moet brengen.

Mevrouw Van Dam (WN):
- Ziet een mooi rapport. De quickscan was, niet geheel onverwacht, wat negatief. Het was in elk geval nodig dit onderzoek te laten doen. Het is positief zoals het college daarop heeft gereageerd. Intern was de conclusie dat de monitoring beter kon, al getrokken. Een verbeterplan is al in de maak.
- Vragen bij de analyse: waarom zij er geen externen geraadpleegd? Is er ook gekeken naar de beeldvorming over de kwaliteit van de handhaving? Zijn er incidenten geweest naar aanleiding van onvoldoende sturing of gebrekkige controle?
- Vragen bij de aanbevelingen. Hoe staat het college tegenover eerder evalueren? Hoe kunnen bestuursleden nauwer betrokken worden bij de inhoud? Komt er nog een discussie in het bestuur over effectindicatoren en wanneer dan wel? Is die onderdeel van een discussie over een verbeterplan en de nalevingsvisie?
- Als aandachtspunten voor het verbeterplan: hoe handhaven in het 'ja, mits'-tijdperk? Is het reëel te veronderstellen dat de kosten dan niet omhooggaan? Wat betekenen de nieuwe kwaliteitscriteria voor de handhaving en het handhavingsbeleid?

De heer Ten Heuw (CU):
- Spreekt over en dankt voor een mooi rapport.
- Vraagt of het algemeen bestuur genoeg is geïnformeerd door het college, of zegt de commissie dat het alleen ging over de wijze waarop.

De heer Travaille (PvdD):
- Dankt allereerst de Rekenkamercommissie. Voor zijn fractie is handhaving een belangrijk thema.

- In de quickscan staat dat het bestuur geen toezicht heeft op handhaving, maar is het mogelijk iets te zeggen over doelmatigheid en handhaving?
- Vraagt het college wat deel 2 is van de opdracht aan de Rekenkamercommissie. Dat zou gaan over doelmatigheid. Wordt dat onderzoek ook nog uitgevoerd?
- In de conclusies staat dat het bestuur niet over het inzicht beschikt dat nodig is voor een kaderstellende en controlerende rol. De aangeboden informatie daarvoor is onvoldoende. De reactie van het college in het nawoord is dat er een actualisatie en herziening volgt. Dat klinkt best relaxed na de zware conclusies uit het stuk. Voelt het college voldoende urgentie bij dit thema? Waarom tot eind 2019 wachten met de implementatie, terwijl bij het invoeren van de keur extra grip op handhaving belangrijk is?

Beantwoording
De heer Van der Giessen:
- Dankt voor de vriendelijke woorden over de kwaliteit en relevantie van het onderzoek. Hij geeft die lof graag door aan zijn buurvrouw, die het meeste werk heeft gedaan.
- Als eerste punt wil hij duidelijk maken dat er een quickscan ligt, naar de taakstellende en controlerende taken van het algemeen bestuur op het gebied van de handhaving: of het grip heeft op het handhavingsbeleid en voldoende geïnformeerd wordt om iets daarvan te kunnen vinden. Het gaat niet om de uitvoeringskant van handhaving. Dat is een groter onderzoek, dieper gravend en echt het veld in. Eerst zal de commissie dit onderzoek geheel afwerken, voordat ze tot verder onderzoek zou besluiten.
- Er is al gezegd dat de conclusies stevig zijn, maar het bestuur is niet met opzet verkeerd geïnformeerd. Voor goede informatie ontbraken de goede tools. Het college heeft al beloofd die tools te gaan verbeteren. Als die er zijn op basis van de nalevingsvisie met effectindicatoren, is dat geheel in lijn met wat de Rekenkamer adviseerde. Nu was de gegeven informatie goed bedoeld, maar niet aansluitend op de actuele handhavingsvisie die er nu is. Dat wordt anders, als het college doet wat het opgeschreven heeft. De brief zal bij het nawoord worden gevoegd, zoals de heer Reerink voorstelde.
- De conclusie van het onderzoek was dat er in het bestuur de specifieke deskundigheid ontbrak. Het zou toch goed zijn als enkele bestuursleden zich verdiepen in deze technische materie.

Mevrouw Poolman:
- Verklaart dat bijlage 1: Normenkader een uitwerking is van de onderzoeksvraag naar kwaliteitsnormen, die gebaseerd zijn op kwaliteitskaders voor de handhaving. De grex beoordeelt op basis van de onderzoeksinformatie, visueel gemaakt in de kleurtjes. Het is mogelijk de kwaliteitscriteria te hanteren, wanneer men de visie formuleert en straks ook kennisneemt van het handhavingsbeleid. Het biedt ook mogelijkheden om zich te laten informeren over de resultaten van de handhaving ten opzichte van het beleid.

De heer Van der Giessen:
- Vervolgt met in te gaan op de opmerking van de heer De Roos dat er in het kader van de uitvoering een meldpunt kan worden ingesteld. Dat is nog niet onderzocht en daarover heeft hij nu nog geen mening. Wellicht komt dat nog aan de orde.
- Er zijn bij dit onderzoek geen externe deskundigen uit andere waterschappen betrokken geweest. Bij de quickscan viel dat buiten de mogelijkheden.
- De kwaliteit van de uitvoering zal meegenomen worden in het kader van de doeltreffendheid in de uitvoering van de handhaving, mocht tot zo'n onderzoek worden besloten.

De voorzitter constateert dat het meeste commentaar voor de heer Van der Giessen was, maar het schampt hier en daar ook het college. Daarom wil hij de heer De Groot het woord geven.

De heer De Groot:
- Weet dat een keer per jaar de handhaving onderwerp van gesprek is. Het bestuur ontvangt dan ook via het college de reacties van de provincie. De laatste keer was dat in maart 2018.

De heer Reerink (PvdA):
- Stelt dat het hem ook ging om de berichten aan de provincie over hoe het waterschap het gedaan had.

De heer De Groot:
- Zegt dat de reactie van de provincie wordt toegezonden en dat het waterschap meldt waar het de capaciteit van de handhaving inzet. Zegt toe dat hij dit verder zal uitzoeken en bericht

		geven. • In het waterschap is er een klantcontactcentrum, waar mensen met hun verhaal terechtkunnen. Er zijn procedures voor afhandeling daarvan. Uit de reactie van het college blijkt dat het de aanbevelingen uit het rapport overneemt. Eind 2019 zijn die verbeterplannen ook geïmplementeerd. De heer Reerink (PvdA): • Stelt dat drie van zijn vragen aan het college nog niet zijn beantwoord: de vraag om eens in de zoveel tijd dit onderwerp op de agenda te zetten, de vraag of het college bereid zou zijn om de fundamentele discussie over rapporteurs te faciliteren en de vraag wat het college met die kleurtjes wil gaan doen. Misschien dat al deze punten mee kunnen in het nieuwe nalevingsbeleid. De heer Travaille (PvdD): • Vraagt waarom hij een jaar moet wachten, voordat de implementatie rond is. De heer Kooy (LNE): • Vraagt of hij de heer De Groot goed begrepen heeft dat de nalevingsvisie eind 2019 geïmplementeerd is. Kan het college anders vertellen wanneer het bestuur die nalevingsvisie wel kan verwachten? De heer De Groot: • Wijst erop dat het college volgens het stuk verbeterplannen implementeert. In de nalevingsvisie komt ook te staan hoe vaak het college aan het bestuur rapporteert. Het stuk met de kleurtjes wordt daarin ook verwerkt. • Van de vraag over rapporteurs had hij begrepen dat die gericht was aan het bestuur. Die had hij daarom niet beantwoord. De heer Reerink (PvdA): • Stelde de vraag of het college die discussie wil gaan entameren. De heer De Groot: • Antwoordt dat het bestuur kan aangeven of het die discussie wenst of niet. De voorzitter heeft begrepen dat er in december een voorstel komt van het college wat het ermee kan doen en wat niet. Het bestuur kan dan besluiten of er een commissie komt of niet. • Mevrouw Van Dam (WN): • Vraagt wanneer de nalevingsvisie dan in de bestuursvergadering komt. Krijgt ze dat in december in een voorstel al te horen? De heer De Groot: • Antwoordt dat het college op korte termijn gaat kijken hoe het dit kan implementeren. Het zal het bestuur dan een planning toesturen met de data waarop het de nalevingsvisie met het handhavingsbeleid zal behandelen. De voorzitter concludeert dat iedereen alle opmerkingen gehoord heeft. Het college zal daarnaar kijken en terugkomen met een memo of voorstel. Hij bedankt mevrouw Poolman en de heer Van der Giessen voor hun deelname.
2.4	Krediet t.b.v. uitrolfase duurzaamheids-programma	*Eerste termijn* De heer Ten Heuw (CU): • Vraagt of na verstrekking van het krediet ‘de schop in de grond gaat’. • Wordt in de voorbereiding meegenomen hoe men voor het winnen van energie en grondstoffen bij welke marktpartijen uitkomt? Nu is men uitgekomen bij Eneco. Het is zaak geen partijen over het hoofd te zien. • Wordt ook onderzocht of er afnemers zijn van de producten van het waterschap? Mevrouw Van Dam (WN): • Vindt niet altijd duidelijk welke maatregel bij welk onderdeel in het bestuursvoorstel hoort. Zij ziet de projectnummers niet in de tekst terugkomen. • Is benieuwd welke instrumenten bij DGWW bedoeld worden en met welke waterschappen samengewerkt wordt aan de proeflocaties voor alginaat en cellulose. • Ziet dat het waterschap het initiatief bij TEO aan anderen overlaat. Kan het daarin zelf niet actiever zijn? • Wat het krediet betreft: het haalbaarheidsonderzoek zou breder moeten kijken dan alleen

naar de eigen kosten en baten. Financieren andere partijen mee?
- Is er al een inschatting gegeven van de 't.z.t.' die genoemd wordt?
- Waarom is dit krediet niet meegenomen in de begroting van 2019?
- Zijn de maatregelen en inspanningen om dit programma te realiseren toereikend om in 2040 energieneutraal te zijn?

Mevrouw Varenhorst (VVD):
- Vindt het goed om het rendement van windmolens op verschillende plaatsen te onderzoeken, ook al is windenergie niet een corebusiness van het waterschap.
- Leest 'value case' liever als 'businesscase'.
- Zet vraagtekens bij het gevraagde krediet. Zou duidelijker willen zien wat daarvoor terugkomt.

De heer De Roos (CDA):
- Stelt dat zijn fractie geen voorstander is van zonne- en windparken. Die behoren niet tot de corebusiness. Als anderen op terreinen van het waterschap een windturbine willen plaatsen, kan dat wel, maar slibvergisting en afvalwater liggen meer in de lijn.

De heer Verkaik (W@I):
- Weet dat in veel gemeenten plaatsing van windmolens een probleem is. Is het dan wel verstandig veel geld te bestemmen voor het onderzoek naar locaties voor windmolens?

De heer Van Bork (PvdA):
- Ziet dat het waterschap als doelstelling heeft om in 2020 40% van de eigen energiebehoefte te dekken en in 2040 energieneutraal te zijn. Ook moet het – in vergelijking met 1990 - in 2020 30% minder CO_2 hebben en in 2050 60%. De PvdA is blij met die ambitieuze doelstellingen.
- Vraagt waar de voor eind 2018 beloofde evaluatie blijft. Wordt daarin de vraag besproken of De Stichtse Rijnlanden op schema ligt?

De heer Kooy (LNE):
- Ziet de ontwikkeling van visie via agenda naar programma en is ook benieuwd naar de evaluatie.
- Meent ook dat het noodzakelijk is de mogelijkheden van zonne- en windenergie te onderzoeken. Anders zijn de opgelegde doelen niet te halen.
- Ziet dat vele overheden streven naar energieneutraliteit en vraagt wie welke besparing aan zichzelf mag toerekenen. Verwacht dat de inspanningen die het waterschap financiert, ook op conto van het waterschap gezet worden. Is daar al een systeem voor?
- Las dat in de provincie Utrecht proefboringen plaatsvinden voor het werken met geothermie, en wel in overleg met de betrokken waterschappen. Weet het college daarvan en gebeurt dat op terreinen van het waterschap? Wordt ook gekeken naar de risico's voor het oppervlakte- en grondwater?

De heer Travaille (PvdD):
- Wil ook weten waarom dit krediet niet gewoon in de begroting is opgenomen.
- In de evaluatie zijn veel voorbereidende maatregelen zichtbaar, maar zijn fractie zou daarin ook graag meetbare resultaten zien, zoals uitgespaarde energie door slim omgaan met grondstoffen, liefst ook gekoppeld aan de afgesproken doelen.
- Ziet onder 'specials' altijd maar één special: grondstof. In de begroting ging het duurzaamheidsprogramma over duurzame energie, duurzame GWW en grondstoffen. In het afgelopen jaar kwam daar een special bij: biodiversiteit.

Beantwoording
Mevrouw Otterman:
- Al behoren wind- en zonne-energie niet tot de kerntaken van het waterschap, toch heeft iedereen ingestemd met het streven naar een energieneutraal waterschap in 2040. Het staatje laat duidelijk zien dat het waterschap er niet zal komen met alleen vergisting van slib en mais en met zonne-energie. Wind is ook nodig en daarmee ook een kerntaak geworden.
- Of het gevraagde krediet voldoende zal zijn, is niet duidelijk. Het bedrag is gebaseerd op de ervaringen bij Rijn en IJssel. Of het waterschap zelf molens gaat neerzetten of samen met anderen (energiecoöperatie of nog breder) iets gaat ondernemen, is ook nog niet zeker.
- Het college is bezig met het vinden van afnemers. Zo heeft zij gesproken met een gedeputeerde over samenwerking bij de winning van cellulose, te gebruiken in provinciaal asfalt.
- Vermelding van welke maatregel bij welk bestuursvoorstel hoort, neemt ze over.

		• Er zijn al instrumenten ontwikkeld voor de duurzaamheidsambities, zoals de duo-calculator en de omgevingswijzer. • Het waterschap heeft er niet voor gekozen nu actiever te worden bij TEO. Warmte is voor anderen interessanter, zoals voor de gemeente Utrecht. • Dit krediet is niet opgenomen in de begroting 2019, omdat deze kredietaanvraag nog niet concreet genoeg was bij de opstelling van de begroting. • Mevrouw Otterman denkt dat het zeker nog mogelijk is om in 2040 energieneutraal te zijn. • Legt uit dat een value case meer inhoudt dan alleen de monetaire waarde. Het waterschap wil de andere waarden ook laten meetellen. • Wat er terugkomt voor het geleverde krediet, zal zij in een of andere vorm laten weten aan het bestuur. Bij Rijn en IJssel zijn voldoende voorbeelden te vinden. • Het college heeft gezegd best voor windenergie te willen gaan, mits gemeenten en provincie daar ook achter staan. • Volledig energieneutraal in 2040 zal moeilijk worden, nu de slibverwerking is uitbesteed. Ook de 40% in 2020 zal niet gehaald worden. Wel is het zo dat er in 2021 een moment is waarop het tot 2026 lopende contract heroverwogen kan worden. De heer Van Bork (PvdA): • Vroeg om een evaluatie van de doelstellingen aan het eind van het jaar. Wat de verwerking van slib betreft: het probleem lag bij de rwzi Utrecht. Mevrouw Otterman: • Denkt aan een kwantitatieve evaluatie aan het eind van 2019. Nu is het te vroeg, want het project is nog nauwelijks gestart. • Wat het waterschap investeert in duurzaamheidsprojecten, mag het zichzelf toerekenen. Dat is ook het criterium. Mevrouw Otterman werd er laatst door de gemeente De Bilt op gewezen dat de investering in geothermie bepaald moest worden. • Het idee om biodiversiteit onder de specials te scharen, gaat ze met haar team bespreken. Mevrouw Van Dam (WN): • Heeft de bewuste ‘t.z.t.’ gevonden op pagina 4 van het voorstel, onder het kopje ‘Communicatieaspecten’. Het slaat op de uitkomsten van de value case. Mevrouw Otterman: • Kan daar nog geen voorspelling over doen. De heer De Jong: • Zegt over de relatie van dit krediet met de begrotingscyclus en over de zindelijkheid van wat hier gebeurt in relatie met de planning en control, dat deze middelen niet onder de begroting vielen omdat dit nog nader uitgewerkt moest worden. Nu komt het college met die nadere uitwerking terug bij het bestuur. Het bedrag is ook niet in 2019 in de exploitatiebegroting opgenomen, maar het is gegoten in de vorm van een investeringskrediet. De kans is dan groot dat die middelen worden uitgegeven in het jaar 2019, maar pas geactiveerd in 2020. Dan is er wel een effect op de exploitatiebegroting. Met dit besluit neemt het bestuur ook direct een besluit dat een klein bedrag in de kapitaalslasten van 2020 zal laten neerslaan. De heer Van Bork (PvdA): • Wijst erop dat het bestuur op 13 december 2017 heeft besloten dat het eind 2018 een evaluatie zou krijgen. Hij begrijpt dat het niet zo gemakkelijk is, maar zeker omdat het waterschap door de slibverwerking in de problemen komt, hoopt hij op enige duiding dat het bestuur nog wel op schema ligt op weg naar de doelstellingen. Mevrouw Otterman: • Kan alleen maar zeggen dat ieder in volle vaart verder moet gaan en dat eind 2019 een herijking plaatsvindt. In het percentage energieneutraliteit is het waterschap door de zonnepanelen één procent opgeschoven. Dat is het dan ook wel. Voor de rest is het college bezig. Er worden afnemers gezocht, maar concrete resultaten zijn er nog niet. De voorzitter vraagt of de vergadering dit als een hamerstuk ziet. Met enige aarzeling is het antwoord bevestigend.
2.5	Peilbesluit Lange Weide herzien	*Eerste termijn* De heer Travaille (PvdD): • Is helemaal vóór dynamisch peilbeheer en vóór vermindering van bodemdaling, maar liever zou hij nog een besluit nemen, gericht op het stoppen van die daling. Hij vindt dat de functie

van het gebied het natuurlijke waterpeil zou moeten volgen, zoals in de provincie Utrecht ook is vastgelegd in het Bodem-, Water- en Milieuplan. Dat vraagt om landbouwtransitie. Zijn fractie zou heel graag willen dat de pilot die is aangekondigd, vooral voortborduurt op het perspectief van landbouwtransitie. Het peilbesluit is nodig om die pilot goed uit te kunnen voeren, maar het besluit gaat zelf niet over de pilot. Waar zijn de doelen en de uitwerking van die pilot te vinden? Hij hoopt dat die pilot ook echt gaat over landbouwtransitie en niet alleen over technische invulling die bodemdaling slechts vermindert.

De heer Ten Heuw (CU):
- Stelt voor twee beleidsstukken over onderwaterdrainage en dynamisch peilbeheer aan elkaar aan te passen.

De heer Rutjes (WN):
- Wat zijn fractie betreft mag dit een hamerstuk zijn.
- Ziet op pagina 2 van het voorstel staan dat er een monitoringsprogramma is, maar onderwaterdrainage, effecten op de uitstoot van broeikasgassen en de ontwikkeling van het peil zitten daar blijkbaar niet in. Waar zijn die gebleven?
- Constateert dat er weer extra peilgebieden bij zijn gekomen. Die versnippering is zichtbaar bij bijna alle peilbesluiten. Noemt dat slecht: het watersysteem wordt complexer, duurder en de ecologische waterkwaliteit wordt minder.

Mevrouw Varenhorst (VVD):
- Beschouwt dit peilbesluit als een technische aangelegenheid. Het mag een hamerstuk zijn.

De heer De Roos (CDA):
- Ziet geen bezwaar.

De heer Dieperink (AWP):
- Ziet dit ook als hamerstuk, maar had eerder gevraagd om een helder evaluatiekader. Dit besluit is een logisch vervolg op de pilot, dat hij niet wil frustreren. Wil wel weten of alle hieraan vastzittende aannames kloppen. Er zitten ook risico's aan deze maatregel.

De heer Verkaik (W@I):
- Meent dat dit een goede uitvoering van de plannen is: verschillende hoogten van de grond leiden tot verschillende peilen.

De heer Van Bork (PvdA):
- Denkt dat dit een goed voorbeeld is van de proeven met onderwaterdrainage. Hij leest echter in Waterforum dat de heer Couwenberg heeft gesteld dat onderwaterdrainage niet zou helpen tegen bodemdaling en CO_2-uitstoot. Wat is nu waarheid?
- Een verwijzing naar het peilgebied De Tol bij Kockengen lijkt hem niet juist.

De heer De Beaufort (LNE):
- Meldt dat zijn fractie het eens is met de pilot.

Beantwoording

De heer De Groot:
- Stelt dat de PvdD eigenlijk een wat andere discussie opent: meer in de richting van 'peil volgt functie' en 'functie volgt peil' en 'is dit nog wel houdbaar?'. Na eerdere discussie was het besluit de bodemdaling te remmen met 25%. In dit project verwacht hij dat de remming groter zal zijn. Bij de pilot wordt daarom druk gemonitord (een bijlage zal naar het bestuur gezonden worden). Hij verwacht wel discussie als de resultaten van de monitoring bekend zullen zijn.
- De roep om minder peilgebied klinkt luid, maar bij elk peilbesluit zijn er een paar peilgebieden bij. Vaak zijn de doelen in de peilgebieden verschillend: voor landbouw, natuur of bodemdaling.
- Evaluatie lijkt het toverwoord. Daar komt hij zeker nog op terug.
- Wat met de mening van de heer Couwenberg en daartegenover die van anderen? Het waterschap heeft aan de Landbouwuniversiteit gevraagd een goede analyse over de resultaten van onderwaterdrainage te produceren. Het college heeft het concept daarvan gezien. Als de analyse klaar is, zal het college die verspreiden.
- De heer De Groot is blij met de regiodeal. Er is geld om in landelijk én stedelijk gebied de bodemdaling te stoppen.

De heer Rutjes (WN):
- Vroeg waar onderwerpen als effecten op de uitstoot van broeikasgassen zijn ondergebracht. Die zijn belangrijk, want die waren de aanleiding om aan de slag te gaan met onderwaterdrainage. Komen die onderwerpen dan weer terug?

		De heer Travaille (PvdD): • Had gevraagd hoe de pilot eruitzag en of daarop invloed uit te oefenen was. Het ging erom of landbouwtransitie daar ook een rol speelde. • Nu is duidelijk dat de bodemdaling sneller gaat dan gedacht en ook meer schade veroorzaakt. Kan dat aanleiding zijn om het komende jaar het bodemdalingsbeleid opnieuw tegen het licht te houden? De heer De Groot: • Zegt dat veel van de monitoring die de heer Rutjes wil, in de pilot zit. Er komt onder andere CO_2-meting. Als duidelijk is dat een mogelijkheid nog ontbreekt, is die misschien in dit onderzoek of in een latere mee te nemen. Of men naar transitie moet of zo door moet gaan? Deze pilot is gericht op welke manier men via onderwaterdrainage en biodiversiteit aan argumenten komt voor de discussie wat men met deze gebieden moet doen. Ze zitten op zich niet in de peiler, maar de antwoorden de men krijgt kunnen wel de discussie voeden. • De geodata lieten zien dat Nederland in 2018 harder gezakt is dan gedacht, maar dat in 2017 sommige gebieden zijn gestegen. De voorzitter: • Vraagt wanneer er een discussie mogelijk is over de effecten die nu bekend worden. De heer De Groot: • Ziet dat bodemdaling hoog op de agenda van verschillende overheden prijkt. De discussie hierover zal de komende jaren meermaals terugkomen. De voorzitter constateert dat het hier gaat om een hamerstuk. *Hierna volgt agendapunt 4.*
3. STUKKEN TER CONSULTERING (BESLUITVORMING DOOR COLLEGE)		
3.1	Beleidsregels Keur	*Volgt op agendapunt 2.1.* De voorzitter heeft gemerkt dat er al veel over de beleidsregels in vragen en opmerkingen is meegenomen. Hij geeft de commissie gelegenheid om de vragen die er nog leven, nu aan de orde te stellen. De heer Van Bork (PvdA): • Vermoedt dat er in de verschillende documenten veel overlap zit. Pleit er daarom voor de beleidsregels als bijlage bij de keur onder te brengen. Het is beter voor de toegankelijkheid van het nieuwe systeem als de delen geïntegreerd worden. De heer De Groot: • Begrijpt het probleem, maar zoals de uitvoeringsregels en de beleidsregels bij de keur zitten, zijn die bedoeld voor de digitalisering. Daarnaast zijn de beleidsregels opgenomen, die het college kan aanpassen. Mocht dat gebeuren, dan worden die ook gedigitaliseerd. • De voorzitter voegt daaraan toe dat het ene voor het bestuur is en het andere voor het college. De heer Van der Heijden (WN): • Heeft gemerkt dat op de site Overheid.nl bij een verordening doorklikken naar de onderliggende beleidsregels mogelijk is. Dat zou ook gemakkelijk zijn bij de verordeningen van De Stichtse Rijnlanden. Zou het college daarnaar willen kijken? De voorzitter zegt toe dat dat zal gebeuren. De voorzitter sluit dit punt af. *Hierna volgt agendapunt 2.3.*
4. NOTULEN		
4.1.	Actiepuntenlijst met leeswijzer	Er zijn geen op- of aanmerkingen.
5. INFORMEREND DEEL		
5.1	Mededelingen	Er zijn geen mededelingen.

5.2	Ingekomen stukken	Er zijn geen ingekomen stukken.
6. RONDVRAAG		
		De heer De Roos (CDA) vraagt of de pilot Lange weide even stopt, wat de peilers betreft, of dat elders peilers bezig zijn. De heer De Groot antwoordt dat hij de bodemdaling wil stoppen en dat daarom de peilers gewoon verder gaan. Hij had ook een aanvraag ingediend voor de klimaatslimme boeren en die gaan ook door. De heer De Groot meldt dat het pilotproject Spengen ('De boer aan het roer') genomineerd is voor de innovatieprijs. Daarop kan iedereen zijn of haar digitale stem uitbrengen. Hij laat Bestuurszaken de link rondsturen.
7. SLUITING		
		De voorzitter dankt iedereen voor zijn of haar bijdrage en sluit de vergadering om 23.00 uur.

Voor akkoord,
Vergadering SKK …… 2019

De secretaris, **C.J. Vos**